

obžalovaný závadnými výroky dopustil přečinu podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky či nikoliv, nepřihlížel nalézací soud, jak zmateční stížnost státního zastupitelství s hlediska čís. 5 § 281 tr. ř. právem vytýká, ke konkrétním okolnostem případu, totiž k tomu, že výroky ty byly proneseny obžalovaným za bouřlivých komunistických demonstrací, a že se, jak z výpovědi svědka Jana F-e vyplývá, demonstranti, uposlechnuvše již vyzvání četnictva k rozchodu, na zvolání obžalovaného vraceli zpět k četnickému kordonu, což by nasvědčovalo tomu, že demonstrující dav nechápal výrok: »Ať žije sovětské Rusko«, při situaci, za níž byl pronesen, ve smyslu zeměpisném, nýbrž ve smyslu politickém, jako projev nadšení pro politické ideje vládnoucí v Rusku. K tomu přistupuje, jak zmateční stížnost právem vytýká, že se nalézací soud vůbec neobíral v rozsudku významem a smyslem dalšího projevu: »Ať žije unie«, namně nezjišťoval, co obžalovaný tímto výrokem v pravdě mínil. Toto opomenutí padá tím více na váhu, an výrok: »Ať žije unie« není tak jednoznačný, že by nevyžadoval bližšího výkladu; můžeť znamenati nejen, ať žije unie sovětská, nýbrž i ať žije unie mezi Československou republikou a sovětským Ruskem; manifestuje-li však kdo takto veřejně nebo před více lidmi pro sjednocení Československé republiky se sovětským Ruskem, tedy pro státní formu příčíci se ústavě Československé republiky, vybudované na principu demokratickém, je nasnadě, že takovýto projev jest již objektivně s to, by vzbudil náladu právnímu řádu republiky Československé nepřátelskou, tedy pobuřoval, a založil tak skutkovou podstatu přečinu podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Jelikož nalézací soud v těchto směrech, ač k tomu byl podle čís. 5 § 270 tr. ř. povinen, neučinil dostatečná, pokud se týče žádná zjištění, zatížil rozsudek zmatkem neúplnosti; bylo proto s hlediska čís. 5 § 281 tr. ř., odůvodněné zmateční stížnosti státního zastupitelství vyhověti a uznati, jak se stalo, aniž bylo třeba obírat se dalšími uplatněnými zmatky podle čís. 4 a 9 a) § 281 tr. ř. Při opětném projednání a rozhodnutí věci bude na nalézacím soudě, by přihlížel k pravoplatnému odsouzení obžalovaného pro přečin podle §§ 283 a 284 tr. zák.

Čís. 4130.

Svěřitel (§ 183 tr. zák.) nemusí býti totožným s osobou k věci oprávněnou.

Nejde o zpronevěru mezi manžely podle § 463 tr. zák., nýbrž o zpronevěru podle § 183 tr. zák., prodala nebo zastavila-li manželka věci, o nichž věděla, že je manžel koupil na splátky s výhradou vlastnictví, a které jí manžel dal s příkazem, by je prodateli vrátila.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1931, Zm II 211/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 10. března 1930, pokud jím byla obžalovaná Valerie L-ová podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěna z obžaloby pro zločin zpronevěry podle § 183 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný, a věc vrátil soudu své stolice, by o ní v rozsahu zrušení znova jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost napadá jen tu část rozsudku, již byla obžalovaná podle § 259 čís. 3 a 1 tr. ř. zproštěna z obžaloby pro zločin zpronevěry, spáchaný zadržením za sebou a přivlastněním si věci patřících firmě Gustav S., dovolávajíc se číselně důvodů zmatečnosti podle § 281 čís. 9 písm. a), c) tr. ř.; stížnosti jest přiznati oprávnění. Rozhodovací důvody berou zřejmě na základě doznání obžalované — zdůrazňující jeho shodu s výpověďmi spoluobžalovaného Ladislava L-a a svědka Huberta M-a — za prokázáno, že manžel obžalované (Ladislav L.) koupil od firmy Gustav S. na splátky gramofon s 10 plotnami a vyssavač prachu, že věci ty nebyly ještě úplně zaplacený, že si firma S. vyhradila vlastnické právo až do úplného zaplacení, že obžalovaná o tom věděla a obdržela od svého muže — jenž byl upomínán o placení a platiti nemohl — ony věci s příkazem, by je firmě vrátila, že však obžalovaná tomuto příkazu nevyhověla a bez vědomí manželova věci ty z části prodala, z části zastavila. Přes tato zjištění zprošťuje rozsudek obžalovanou z obžaloby z důvodů: 1. že věci nebyly firmou S. svěřeny obžalované, nýbrž jejímu manželu, jenž byl jedinou osobou, která vůbec v souzeném případě zpronevěření mohla spáchat, avšak nespáchala; 2. že za stavu věci, na němž vybudována obžaloba, nezpronevěřila obžalovaná věci firmě Gustav S., nýbrž svému manželu Ladislavu L-ovi, s nímž žila ve společné domácnosti, takže tu jde o přešůpek zpronevěry v rodině, který by mohl býti podle § 463 tr. zák. a § 46, správně druhého odst. § 2 tr. ř., stíhán jen na žádost hlavy rodiny, Ladislava L., který však o to nežádal. S oběma důvody jest rozsudek v nepravu. Ustanovením § 183 tr. zák. o trestnosti zpronevěry jest ovšem chráněno vlastnické nebo jiné, k určité (jednotlivé) věci se vztahující právo dotčeného jednotlivce (osoby k věci oprávněné) proti svémocnému, protiprávnímu nakládání s věcí tou (proti zadržení za sebou nebo přivlastnění si věci té) osobou (pachatelem), do jejíž neomezené skutečné moci se věc dostala z vůle dosavadního držitele (svěřitele) s příkazem, pokud se týče se závazkem, že naloží s věcí jen určitým způsobem jí přikázaným a zdrží se jakéhokoliv jinakého nakládání s věcí. Než ani v citovaném ustanovení, ani nikde jinde v zákoně není opory pro požadavek, by věc byla do skutečné moci pachatelovy převedena a onen příkaz pachateli dán osobou, jejíž práv k věci má býti pachatelem šetřeno, pro požadavek, že světitel musí býti totožným s osobou k věci oprávněnou. Pro takový požadavek není opory ani v povaze věci. Jestli podstatou zpronevěry a důvodem její trestnosti zklamání důvěry k pachateli, že nezneužije neomezenosti skutečné moci jemu propůjčené k takovému opatření s věcí, k němuž nebyl zmocněn; tento důvod trestnosti a tím i podstata zpronevěry je tu bez rozdílu, zda byla v pachatele vkládána důvěra vylíčeného rázu samou osobou k věci oprávněnou, či osobou jinou (jiným držitelem věci), to tím spíše, ano zklamání důvěry i této, i oné osoby — zneužitím skutečné moci nad rozsah nebo mimo rozsah propůjčeného oprávnění (příkazu, závazku) — je vždy, alespoň v první řadě, způsobena újma osobě k věci oprávněné, nikoliv jiného svěřitele. Proto nezáleželo ani v souzené trestní věci na tom, že předměty souzeného skutku nebyly s určitým příkazem odevzdány obžalované majitelkou, nýbrž jiným držitelem

věcí (manželem obžalované), takže nalézací soud použil zákona nesprávně a zatížil rozsudek důvodem zmatečnosti podle § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř., měl-li, ač zjistil, že obžalovaná obdržela věci od svého manžela s příkazem, by je vrátila firmě S. jako její vlastnictví, z onoho důvodu za to, že nešlo ve věcech těch o věci svěřené po rozumu § 183 tr. zák., pokud se týče, že jedinou osobou, jež se mohla dopustiti zpronevěry, byl manžel obžalované, jemuž byly věci svého času svěřeny firmou S., nikoliv obžalované, již byly věci dodatečně svěřeny manželem.

Chrání-li předpis § 183 tr. zák. — třebaže čelí proti nešetření a nesplnění příkazu, jímž se dostala věc do skutečné moci pachatelovy — právo, najmě vlastnické právo osoby po případě různé od svěřitele, jest zpronevěra v případech, kdy svěřila pachateli věc jiná osoba než vlastník a svémocí pachatelovou bylo porušeno právo vlastnické, spáchána nikoliv na svěřiteli, nýbrž na vlastníku věci. Již proto nelze na skutek ten použití výjimečného ustanovení § 189 tr. zák. a podřaditi jej pod trestní předpis § 463 tr. zák. o t. zv. krádežích a zpronevěrách v rodině. Nehledě k onomu důvodu jest si uvědomiti, že jedním, a to nejpodstatnějším důvodem výjimečného nakládání zákona se zpronevěrami (krádežemi) v rodině jest úvaha, že se mezi členy téže rodiny, pokud žijí ve společné domácnosti a náležejí k okruhu rodiny § 189 tr. zák. vymezenému, nečiní tak přísný rozdíl v majetku jednotlivců jako mezi osobami jinými a, že k odčinění posunů nastavších krádežemi a zpronevěrami v majetkových poměrech oněch členů rodiny stačí autorita hlavy rodiny a prostředky domácí kázně. Tato úvaha nepřichází však k místu, způsobí-li zpronevěra (krádež) škodu na majetku nikoliv členu rodiny, nýbrž osobě cizí, tedy zejména, není-li vlastníkem zpronevěřené věci člen rodiny, nýbrž osoba, jež k rodině nenáleží. Podřadil-li nalézací soud souzený skutek, ač jím byly zpronevěřeny věci, jež nebyly vlastnictvím manžela obžalované, a ač jím byla poškozena firma S., jež nebyla k obžalované v poměru předpokládaném § 189 tr. zák., pod ustanovení § 463 tr. zák., a zprostil-li v důsledku toho obžalovanou také pro nedostatek žádosti hlavy rodiny o potrestání z obžaloby podané jen veřejným obžalobcem, jde o mylný výklad zákona. Pro vylíčené zmatky bylo rozsudek, pokud jimi jest dotčen, zrušiti a uznati dále, jak se stalo, any nejsou v rozsudku zjištěny všechny skutečnosti, jež by měly býti podkladem nálezu. Neboť ve zrušeném rozsudku a v jeho důvodech nejsou vůbec úvahy o subjektivní stránce souzeného skutku, a ani po objektivní stránce není zjištěno, kolik činily kupní ceny zpronevěřených věcí, a kolik bylo na ně již zapláceno, jaká byla jejich obecná hodnota v době zpronevěření vzhledem na případné znehodnocení jich upotřebením od doby koupě, a jak obžalovaná naložila s výtěžkem za prodaný gramofon a s penězy, za něž zastavila vyssavač.

Čís. 4131.

Rozdíl mezi trestným pokusem a beztrestným přípravným jednáním není v tom, zda se pachatelova činnost přiblížila více nebo méně k cíli trestnému zákonu se přičícím a pachatelem sledovanému, nýbrž jen v tom, zda se ve vnější činnosti pachatelově přes to, že jí cíle pachatelem sledovaného dosaženo nebylo, již pachatelův úmysl přivodí určitý vý-